

Тому у юриспруденції на особливу увагу заслуговує інша сторона особистості – так званий зворотний бік медалі у негативному сенсі, що є також природним явищем, адже в кожній людині йде боротьба двох начал: доброго і поганого. І час-то лише від нас залежить, яке з них переможе.

Особистість злочинця – це «вор в законі», убивця, рецидивіст... Як не допустити духовних розладів у психіці чи як правильно визначити подібного роду відхилення, які суперечать самій природі людини, її призначенню в суспільстві, і яке викликає у більшості відторгнення? Як провести судово-психіатричну експертизу? Для цього потрібно знати і медичні, і психологічні, і юридичні критерії. Найбільш продуктивними являються психоаналітичні підходи і методи, спрямовані на виявлення несвідомих мотивів і глибинних особистісних смислів поведінки, зв'язків між дитинством і нинішніми вчинками, осмислення всього життя правопорушника і його окремих злочинних дій на символічному рівні.

Особлива місія по недопущенню таких негативних явищ і проявів лежить на юриспруденції: професіях слідчого, судді, нотаріуса, прокурора, оперативника, дільничного та, безпосередньо, на самому суспільстві.

Успішне попередження правопорушень можливе лише в тому випадку, коли увагу буде сконцентовано на особистості правопорушника, адже саме особистість є носієм причин їх вчинення. Тому можна сказати, що така особистість – основна і найважливіша ланка всього механізму протиправного поводження. Ті її особливості, що породжують таке поводження, повинні бути безпосереднім об'єктом попереджувального впливу. Тому проблема особистості злочинця відноситься до числа провідних.

Правовий розвиток особистості є вираженням таких проявів, як правові погляди, правові відношення, правові звички, правові позиції, правова поведінка.

У цьому аспекті особистість формується як соціальна якість суб'єкта, що здатна керувати своєю поведінкою під впливом системи суспільних відносин, процесу засвоєння і відтворення людиною соціального досвіду, який здійснюється в ході діяльності та спілкування. Така особистість, яка досягла досить високого рівня соціального, морального та інтелектуального розвитку, володіє якостями, що є базисом її правомірної поведінки.

Річ у тім, що вибір варіанта поведінки залежить не лише від сили впливу зовнішніх факторів та обставин, а й від особистості, зокрема від її інтелектуальних, емоційних і вольових особливостей, системи потреб, нахилів, інтересів, психічного стану тощо, які є як наслідком впливу оточуючого середовища і виховання, так і особистих вроджених якостей.

Щоб стати справжнім регулятором правослужбової поведінки, правові знання повинні отримати позитивне емоційне забарвлення і перейти в ціннісні установки особистості, перетворитися в її внутрішні переконання, у звичну форму поведінки.

Кожен громадянин повинен не лише з'ясувати, що в суспільстві діють конкретні закони і правила, а й віднести їх до самого себе, тобто усвідомити, що вони означають для нього, що йому дозволяють, а що забороняють (зокрема усвідомити і ті покарання, які він може понести за порушення законів).

Одним з найголовніших чинників у процесі становлення фахівців є їх поведінка, реакція на дії оточуючих, свідоме і сумлінне ставлення до всіх вимог, вияв якого обумовлений рисами характеру кожного індивіда. Саме тому, визначення якостей особистості, оптимізація формування та корекція яких зумовить підвищення ефективності підготовки фахівців, є одним із основних завдань, яке потребує вирішення.

Спілкування поліцейського з людьми незалежно від предмета розмови багато в чому визначається його знаннями таких особливостей, як характер протікання психічних процесів (пізнавальних, емоційних, вольових), структура спрямованості особистості, її характер, мотиви діяльності і багато іншого. Ось чому будь-який юрист-практик до процесу спілкування і в ході його постійно вивчає і оцінює свого співрозмовника. Це дає йому змогу зрозуміти можливості, вчинки і дії людини, з'ясувати причини зміни її поведінки, правильно будувати взаємовідносини, визначати шляхи і способи впливу. В сучасному світі вивчення особистості підозрюваного, обвинуваченого, потерпілого, свідка, засудженого розглядається як необхідна умова впливу на нього задля здійснення цілей слідства і правосуддя.

Отже, процес оцінки особистості починається із загального сприйняття, з першого враження, яке відбувається на чуттєвому рівні. Від точності «прочитання» зовнішніх особливостей і «вираховування» особливостей внутрішнього світу співрозмовника залежить успішність взаєморозуміння. А найдоступнішим, і таким, що найбільш широко застосовується, шляхом отримання психологічної інформації про незнайому людину, яка представляє професійний інтерес для юриста-практика, є спостереження за цією людиною при зустрічі, під час встановлення психологічного контакту, у розмові. Успіх поліцейського у сприйнятті, вивченні і оцінці особистості потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого, свідка залежить від його особливої підготовленості до психологічного спостереження, від рівня сформованості навиків і вмінь «читати» іншу людину. А тому, головним чинником у процесі підготовки майбутніх поліцейських є формування особистості, що неможливо зробити якісно без психологічного аналізу цього процесу.

Одержано 17.04.2018

УДК 321.64

Карина Олександрівна БЄЛЄВЦОВА,
курсант групи Ф1-101 ХНУВС

Науковий керівник: старший викладач кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук Кріцак І. В.

ТОТАЛІТАРНА ДЕРЖАВА ТА НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА НА ПРИКЛАДІ ІТАЛІЇ, НІМЕЧЧИНИ ТА СРСР

Верховна Рада України від імені Українського народу – громадян України всіх національностей, керуючись положеннями Загальної декларації прав людини та інших нормативних документів, дбаючи про забезпечення захисту прав і свобод людини і громадянина, прагнучи розвивати і зміцнювати незалежну, демократичну, правову державу, керуючись статтею 11 Конституції України, яка зобов'язує державу сприяти консолідації та розвитку української нації, її історичної

свідомості, з метою недопущення повторення злочинів комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів, будь-якої дискримінації за національною, соціальною, класовою, етнічною, расовою або іншими ознаками у майбутньому, а також з метою відновлення історичної та соціальної справедливості, усунення загрози незалежності, суверенітету, територіальній цілісності та національній безпеці України прийняла Закон України про «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» від 08.08.2015 року, яким засудила комуністичний та націонал-соціалістичний (нацистський) тоталітарні режими в Україні, визначила правові основи заборони пропаганди їх символіки та встановила порядок ліквідації символів комуністичного тоталітарного режиму.

В контексті сказаного, доречно поглянути на дану проблему в історичній ретроспективі. Так, панування тоталітарних режимів у певні періоди існування тієї чи іншої держави, призвело до втрат і деформацій національної культури. В даній роботі ми намагатимемось розкрити проблему взаємовідносин тоталітарних держав та їхніх національних культур, що особливо для прогресивного розвитку посттоталітарних держав до яких і відноситься Україна, котра досить тривалий час була частиною СРСР і на сьогодні обрала шлях демократичного розвитку та соціального прогресу. Актуальність теми також полягає в тому, що рудименти тоталітаризму досить стійкі, адже вони були не лише частиною форми держави, а й людської свідомості.

Для кращого розуміння досліджуваної проблеми, пропонуємо звернутись до основних термінів. Тоталітарний режим – це своєрідний спосіб організації суспільства, що характеризується всебічним і всеохоплюючим контролем влади над загальнообов'язковою ідеологією. Національна культура – це сукупність матеріальних і духовних цінностей нації, в діяльності суспільства, держави, її соціальних інститутів, а також національних традицій, духовних цінностей, установок, моральних норм, стереотипів, зразків міжособистісної та міжгрупової поведінки, особливостей мови та способу життя.

Для більш повного дослідження запропонованого питання, були розглянуті проблеми взаємовідносин тоталітарної держави та національної культури на прикладі Італії в період фашизму, Німеччини в період націонал-соціалізму та СРСР, як державного утворення комуністичного ладу.

Починаючи з кінця 1920-х років у капіталістичних державах з'являються думки про риси подібності між політичними системами Італії, Німеччини та СРСР. Спостерігається, що у вказаних країнах лідери, або як їх ще називали, диктатори були на чолі однопартійного режиму, закликали до введення власного культу, прагнули контролювати усіма сферами суспільного життя, заради досягнення поставленої мети. На думку дослідника тоталітаризму Фон Хайєка, головним для введення такого режиму є колективна підтримка інтересів: держави – фашизм, нації – нацизм чи трудящих – комунізм.

Культура є частиною людської свідомості. Тож для поширення ідеологічного впливу на населення, влада зосереджувала увагу на розвитку культури мас. Основною метою було проникнення ідеології у національну культуру, і як наслідок у свідомість людей. Тисячі громадян такої держави шикувалися на численних святах та маніфестаціях, котрі служили для пропаганди, а також впровадження у мистецтво нових культів тощо.

У 1925 р. Б. Муссоліні ставить завдання та затверджує програму суцільної фашизації. Згідно з нею, усі італійці повинні були проникнутись фашистським світоглядом, чому повинна сприяти національна культура. Ризик, ось до чого закликали молодь, ідеологічній обробці якої, Велика Рада Фашизму приділяла особливу увагу. Практично всіх дітей було залучено до фашистських організацій. У 1925 р. був створений Національний фашистський інститут культури, очолений Джованні Джентіле, основним завданням якого була пропаганда «новому суспільству» фашистської культури. У 1938 р. «Італійська енциклопедія» визначала фашистські інститути культури як «органи, відповідальні перед політичним керівництвом Національної фашистської партії і призначені для «здійснення систематичних дій у сфері культури для формування національного політичного розуміння – стійкого та органічного». У такий спосіб фашистська культура набувала неабиякої популярності.

У 1933 р. Президент Гіденбург призначив А. Гітлера рейхсканцлером. За ініціативою фюрера було створено палати: кіно, радіомовлення, образотворчого мистецтва, преси, літератури, театру та музики. Усі вони сформувались з метою контролю за сферами культурного життя. У свою чергу, особи, що працювали в цих сферах були зобов'язані вступити до відповідної палати. Кожна з палат оприлюднювала свої рішення і вказівки, які за юридичною силою прирівнювалися до закону. Геббелівське міністерство – вища інстанція, займалася викоріненням всього, що могло завадити нацизму. На відміну від комунізму, культура націонал-соціалізму спрямовувалась на традиції нації, значущість арійської раси на міжнародній арені тощо.

У 1917 р. після масштабних змін у державі, що пов'язані в більшовицькою революцією, в СРСР було впроваджено цензуру у вигляді суворих обмежень, скасовано діяльність політичних партій, громадських формувань, адже вони були противники комуністичних ідеалів. Почалось вилучення книг з навчальних закладів, бібліотек, як «ідеологічно шкідливої літератури». У 1932 р. з прийняття Постанови «Про перебудову літературно-художніх організацій» якою впроваджено жорсткий контроль над літературою. Діячам культури потрібно було об'єднуватись у творчі спілки на чолі з парткомом, оскільки культурна діяльність заборонялась, у разі якщо діяч культури не є членом однієї з таких спілок. Лише так здобувалося право на матеріальне забезпечення та професійну діяльність. У 1934 р. відбувся з'їзд радянських письменників, на якому проголошено соціалістичний реалізм головним методом художньої творчості. Дотримання таких норм було обов'язковим. На з'їзді М. Горький доповідав, що соціалістичний реалізм вимагає від літератури «правдивого, історично-конкретного зображення дійсності в її революційному розвитку. Мистецтво повинно активно втручатися в життя, оспівувати героїку революційних перетворень та виробничої тематики».

Отже, у різних тоталітарних режимах були свої особливості щодо ставлення до національних культур. Загальною метою цих режимів було встановлення цілковитого контролю над суспільством та державою. На сьогодні, в умовах декомунізації, пріоритетним завданням є подолання негативних наслідків більшовицького комуністичного та нацистського режимів і визначення пріоритетних напрямів розвитку національної ідеологічної політики нашої держави.

Одержано 17.04.2018

